

3. Гидденс Э. Ускользящий мир. Как глобализация меняет нашу жизнь / Энтони Гидденс [Электр. ресурс]. – Режим доступа : <http://gendocs.ru/>.
4. Панарин А. С. Глобализация как вызов жизненному миру / А. С. Панарин // Вестник Российской академии наук. – 2004. – Т. 74. – № 7. – С. 619–626.
5. Стиглиц Дж. Глобализация: тревожные тенденции / Дж. Стиглиц [Электр. ресурс]. – Режим доступа : <http://www.twirpx.com/file/409301/>.
6. Терборн Й. Глобализация и неравенство / Г. Терборн; пер. И. Тартаковской // Сумерки глобализации : Настольная книга антиглобалиста : сб. / сост. А. Ю. Ашкерова [Электр. ресурс]. – Режим доступа : <http://www.twirpx.com/file/913813>.
7. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер [Электр. ресурс]. – Режим доступа : <https://usic.at/>.
8. Штепа В. Глокализация: глава из утопии / В. Штепа [Электр. ресурс]. – Режим доступа : <http://kitezh.onego.ru/topia/gloc.html>.
9. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка ; пер. с англ. ; под ред. В. А. Ядова. – М. : Аспект-Пресс, 1996. – 416 с.

Копієвська О.Р.

УДК 008

МОДЕЛІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

***Анотація.** В статті на основі аналізу наукових підходів розглядаються моделі соціокультурних трансформацій в глобалізованому світі. Розкриваються особливості їх впливу на формування як індивідуальних культурних норм поведінки людини, так і на збереження культурного простору.*

***Ключові слова.** соціокультурна трансформація, культурні процеси, культурний простір, модель, глобалізація.*

***Аннотация.** В статье на основе анализа научных подходов рассматриваются модели социокультурных трансформаций в глобализованом мире. Раскрываются особенности их влияния на формирование как индивидуальных культурных норм поведения человека, так и на сохранение культурного пространства.*

***Ключевые слова.** социокультурная трансформация, культурные процессы, культурное пространство, модель, глобализация.*

***Summary.** The present article deals with models of sociocultural transformations, analyses their role in the maintenance and formation of cultural areas and scopes, determines the influence of sociocultural transformation on the value orientation and the models of behavior.*

On the basis of different scientific approaches it is considered the comprehension of transformation and discovered its theoretical and practical component.

The issues related to the influence of globalization on the culture are clarified, their positive and negative sides are defined. It is revealed the typical features of sociocultural transformation and defined their place and role in the development of human capital, taking into account the intellectual, creative, spiritual, cultural resources of an individual and society.

The article deals with the problem of sociocultural dynamics in Ukraine. It analyses the vitally important resources that determine and affect the sociocultural dynamics, manifests and describes the driving forces and preconditions of its advancement in global and local context.

Special attention is paid to the investigation of forms and methods of sociocultural activity that were bred by the transformative processes. Destructive changes in the social and individual consciousness are registered, the mental and ethical state both an individual and society in whole.

***Keywords.** socio-cultural transformation, cultural processes, cultural space, model, globalization.*

Постановка проблеми. Реалії сучасного світу свідчать, що культура набуває характеру глобального явища. Соціокультурний аспект глобалізації посилює взаємодію, взаємозв'язок, взаємопроникнення різних культур, актуалізуючи при цьому проблему людського взаєморозуміння, з огляду на специфіку в кожній цивілізації, окремих країні власної системи цінностей. Відкритість глобального світу передбачає демократизацію міжцивілізаційних, міждержавних і міжрегіональних відносин, важливою складовою яких є культура. Глобалізація, маючи багатоаспектний характер відіграє важливу роль в трансформації суспільного буття в усьому його різноманітті, здійснює кардинальний вплив на практичну діяльність людей в усіх сферах життя.

Трансформаційні процеси в культурі відбуваються насамперед тому, що, по-перше, обмежуються феноменологічним рівнем явища, по-друге, зневажають генетичний підхід до глобалізму, внаслідок чого виникає враження, що процеси глобалізації виникли сьогодні, і тому сприймаються, головним чином, через форми її прояву і наслідки, що мають значення для світового розвитку.

Глобалізація, трансформуючи культуру розкитує традиційні системи цінностей, змінює розуміння таких кардинальних понять як суспільне і особисте благо. Поглиблення світової кризи зумовлені зміною технологічних укладів, здатне призвести до руйнування несамодостатніх національних економік та виключення їх з поля міжнародної культурної взаємодії. Саме тому, в державній політиці України особлива увага повинна приділятися культурній складовій, ефективна реалізація якої стане ключовим чинником позитивного спрямування трансформаційних процесів.

Узагальнення підходів до теорії глобалізації, соціокультурних трансформацій, їх впливу на розвиток культури, в тому числі прояви негативних явищ, що відбуваються в світі обумовило актуальність обраної теми дослідження.

В умовах глобалізації перед кожною країною постають питання щодо вибору власної стратегії розвитку культури, в основні положень і завдань якої не лише подолання негативних процесів, зумовлених трансформаційними змінами, а й пошук нових форм і методів функціонування інституцій, які б забезпечили адаптацію до цих змін.

Важливою складовою глобалізації є її технологічна складова, оскільки використання суспільно небезпечних технологій серед населення з низьким рівнем матеріальної і духовної культури є надзвичайно небезпечним. І може призвести до непередбачуваних наслідків серед яких інтелектуальна деградація та духовне зuboжіння як окремої людини, так і нації і цілому.

Трансформаційні процеси є об'єктом наукових досліджень філософів, соціологів, культурологів (К. Апель, М. Безносів, Т. Заславська, В. Іонесов, С. Пахоменко, К. Поланьї, Е. Тоффлер).

В контексті нашого дослідження, на особливу увагу заслуговують роботи російського вченого культуролога В. Іонесова, дослідження якого присвячені вивченню моделей трансформації культури. Визначивши чотири стадії транзитивного руху культури (трансфігурація, пертурбація, дегенерація, регенерація), вчений охарактеризував їх як стадіальні моделі трансформації. На думку вченого, ці стадії трансформаційного процесу створюють великий транзитивний цикл руху культури. В цьому циклі, вчений розрізняє дві транзитивні лінії розвитку – вектори інволюційної і еволюційної трансформації. Вектор інволюційного руху відображає процес інституційного спаду і зниження структурної репрезентативності культури. Вектор еволюційного руху фіксує траєкторію інституційного підйому і реструктурує культуру. Інституціональна модель трансформації контитує модель два транзитивних сектора — стабільного і кризового розвитку культури.

Зокрема, вчений визначає мультикультурні моделі трансформації наголошуючи на ролі останньої в глобалізаційних процесах, а саме невизначеності в культурному середовищі, підвищенні ризиків, тощо. На думку В. Іонесова, неготовність до змін в культурі, зумовлює нездатність на виклики глобалізації. Серед цих викликів найбільш значущими є критичний стан культури, який визначають як загальну кризу, кризу управління, інституційну кризу, кризу відмінностей, кризу ідентифікації. [1, С.2]

Однак моделі соціокультурних трансформацій не були предметом ґрунтовного і всебічного аналізу.

Мета статті полягає в з'ясуванні сутності моделей соціокультурної трансформації і особливостей їх реалізації в контексті процесів глобалізації.

Основний матеріал. Парадигма соціокультурної динаміки як стійкого розвитку перетворилась на одну з центральних проблем, яка постійно коригується під тиском глобальних та глокальних економічних, політичних, соціальних криз, і зумовлює зміну конфігурації культурних ландшафтів багатьох держав.

Ідеями культури, її самоцінності, самодостатності, як ресурсу економічного, політичного, соціального розвитку пронизані дослідження науковців, діяльність практичних політиків і представників інститутів громадянського суспільства.

Так, економічну модель, її визначальний вплив на перебіг трансформаційних процесів характеризує в своїх працях К. Поланьї. На думку дослідника, глибинний аналіз конкретного історичного процесу трансформації дозволяє зробити висновок, що вирішальну роль у цих процесах відіграє заміна однієї економічної моделі іншою. К.Поланьї наголошує на тому, що економічні відносини завжди є первинними і визначальними, і саме з цим пов'язане заперечення вченим соціальної сутності людини, оскільки вона в нього постає як homo economicus. В роботі "Велика трансформація: політичні і економічні витоки нашого часу" автор визнає і наголошує, що сучасна епоха потребує утвердження сутнісних цінностей людського буття. На думку вченого, варто звернути увагу на принципи індивідуальної свободи, можливо по іншому їх осмислити і відтворити відповідно до вимог сучасного світу. К. Поланьї наголошує на важливості в процесі трансформацій саме системи цінностей, що введе людину на новий рівень розвитку, забезпечить реалізацію поставлених цілей і дозволить зберегти при цьому свою індивідуальність.[2, С.15-16]

Ґрунтуючись на таких висновках, можна виявити характерні ознаки економічної моделі, які пов'язані з розвитком людського капіталу, з його інтелектуальним, креативним, духовним, культурним ресурсом. Саме людський капітал, в сукупній єдності всіх його складових спонукає до інноваційної діяльності, яка в свою чергу, є основою «інтелектуальної економіки», «економіки знань». Інноваційна діяльність передбачає максимальне використання результатів наукових досліджень, розробок, винаходів, що в свою чергу при умові адекватного практичного впровадження, зумовлює появу нових конкурентоспроможних культурних товарів і послуг.

Незважаючи на те, що економічні процеси сьогодні суттєво впливають на розвиток культури, науковці виокремлюють і інші моделі трансформаційних процесів. Так, заслуговує на увагу теорія російської вченої Т. Заславської, яка розглядала соціологічну модель. Досліджуючи проблеми трансформації вона визначає роль і місце різних суб'єктів, груп та окремих осіб, що мають особливі інтереси в реалізації культурних процесів. В центрі запропонованої Т. Заславською моделі - соціальний механізм трансформаційного процесу, який включає суб'єктів, що ініціюють трансформацію суспільства, зміст їх дій, а також взаємозв'язок цих цілеспрямованих дій з масовими процесами, що викликають зрушення в інституційних структурах суспільства.

Поділяючи суб'єкти на правлячу еліту, соціально зрілих і активних представників суспільних груп, науковець аналізувала їх різну роль в трансформаційних процесах. Так, на думку Т. Заславської, правляча еліта орієнтована на реформаторську діяльність, зміну правових і адміністративних норм, що визначають "правила гри", іншими словами "ідеологію" чи "культурну політику". Активні представники інших соціальних груп займаються підприємницькою діяльністю на основі нових форм і правил, в тому числі культурних норм і принципів, що на думку вченої, засвідчують ефективність їх використання за для

прибутку. Інша частина суспільства впливає на трансформаційні перетворення в сфері культури через власну поведінку, що не завжди має позитивні наслідки. [3, С.284, 285]. Дослідження Т. Заславської актуальні не тільки в аспекті виокремлення соціальної моделі, а й демографічної.

В такому контексті, заслуговує на увагу дослідження російського вченого С. Пахоменко, який розглядає трансформацію політичної поведінки російської молоді в умовах кризи соціокультурної ідентичності. Характеризуючи кризовий стан російського суспільства, вчений доводить, що трансформаційні процеси, які відбуваються в культурній сфері негативно впливають на поведінку і розвиток молоді. [4]

Соціологічна модель трансформаційних процесів привернула увагу й українських дослідників. Зокрема М. Безносівим визначено, що кризовий стан вітчизняного суспільства обумовлений в першу чергу, відсутністю ґрунтовного аналізу причин останнього, спрощеним підходом до процесів системної трансформації. На думку вченого, проблемна ситуація полягає в наявності різних підходів до розуміння трансформації, а також у недостатній вивченості досвіду успішних практик і нерозробленості концепції системної трансформації з урахуванням можливих соціальних наслідків радикальних економічних і політичних реформ. Вчений дійшов висновку, що виявлення специфіки трансформаційних процесів на вітчизняних теренах, передбачає необхідність створення нових соціальних інститутів і реформування старих. Становлення нової соціальної структури, нові та реформовані соціальні інститути розглядаються на тлі відсутності універсальної нормативної й ціннісної системи, яка дозволяє індивідам і групам практично вирішувати внутрішні проблеми трансформації. [5, С. 4]

Розглядаючи соціальний інститут як засіб трансформації, важливо акцентувати увагу на його культурній складовій, яка дозволяє реалізувати потреби людини, а саме у: трансляції, відтворенні, культурних цінностей, включенні індивідуума в культурну соціалізацію, яка передбачає розвиток творчих здібностей, продукування нових знань, вмінь і навичок, освоєння цінностей, норм поведінки, ведення міжкультурного діалогу.

Культурний потенціал соціальних інститутів дозволяє впливати на національний культурний менталітет, реалізовувати важливі соціальні завдання як: зняття напруги між поколіннями; рівність доступу різних верств населення до культурних благ; духовне збагачення молоді; інтеграція українських звичаїв, традицій, інновацій в світовий культурний простір.

Забезпечуючи культурну інтеграцію, ми маємо розуміти важливість підтримки різноманітних культурних ареалів, яка характеризується історичною приналежністю країн до протестантизму, православ'я, ісламу чи конфуціанства, з особливо виразними системами цінностей. Ці культурні ареали продовжують існувати, і впливають на важливі явища в діапазоні від сімейно-побутових і демографічних проблем до моделей політичної, економічної, соціальної, культурної поведінки. Але водночас, можуть породжувати ситуації соціальної і політичної нестабільності, що згубно діє на розвиток країн, регіонів і світу в цілому.

Трансформації, спричинені глобалізацією, суттєво змінюють морально-етичний, психологічний стан людини, а від так і сучасне суспільство. При всіх позитивних наслідках глобалізації, мають місце і деструктивні зміни суспільної, індивідуальної свідомості. Зокрема зростає стурбованість світової громадськості проявам насильства, наркоманії, міжнаціональних конфліктів тощо. Сучасна картина світу, виявляючи деструктивні зміни потребує пошуків стратегій оптимізації і адекватного сприйняття сучасної культурної реальності, що в свою чергу, зумовлює необхідність формування нової, глобальної етики, яка на тлі міжкультурної напруженості і «цивілізаційних зіткнень» набуває реальних ознак. На думку американського політолога С. Гантінгтона, який характеризує сучасний стан «світу цивілізацій», наголошує на змінах у співвідношенні сил в цивілізаційній боротьбі. А саме в поступовому і неухильному занепаді Заходу і підйомі таких цивілізацій як конфуціанська і ісламська. Головною передумовою, основою кожної цивілізації вчений вважає культуру і різноманітні види культурної ідентифікації, які і визначають моделі конфліктів. [6]

Системи цінностей трансформуються під впливом глобальних змін: з одного боку, відбувається знецінення деяких установок, правил, принципів, норм, моделей поведінки, з іншого боку, формуються універсальні цінності, які, навіть будучи блоковані в усталеному середовищі, знаходять допоміжні, опосередковані форми для свого розвитку. Їх подальша реалізація на більш високому таксономічному рівні стає проблемою глобального масштабу. Таким чином, глобалізація сприяє викристалізованню універсальних категорій, що формують принципи, архітектоніку нового світопорядку.

Більшість дослідників піддаються спокусі розглядати проблему цінностей в рамках традиційної дихотомії Схід-Захід. У цьому випадку сумнів викликає один важливий момент: Європа більш збалансована і в ресурсному, і в історико-культурному відношенні; Азія сегментована і для неї характерна наявність архаїчних та модернізаційних складових: як суспільство що динамічно розвивається, так і архаїчні суспільства, а в цілому спостерігається переплетення різноманітних елементів.

Таким чином, маючи діалектичний характер глобалізація, з одного боку, створює умови для створення єдиного простору, а з іншого - привносить у цей єдиний простір специфіку окремих регіонів і країн.

В такому контексті, слід наголосити на важливості культурної комунікації, саме завдяки якій відбувається сприйняття «нового», «іншого», «чужого», обмін інформацією, культурним досвідом між людьми, представниками різних національних меншин і груп, які є носіями відмінних між собою традицій, цінностей, стереотипів, поведінкових форм.

На важливості комунікаційної моделі наголошує німецький філософ К. Апель, який вважає, що трансформація сучасного комунікативного співтовариства, спричинена досягненнями науки і техніки, поставила всі народи, раси і культури перед спільною етичною проблемою, а саме: збереження усталених моральних норм, оскільки вони регулюють поведінку людини.

Розкриваючи проблему «необмеженого комунікативного співтовариства» К. Апель наголошує на глобалізаційних процесах які призводять до планетарної етики. Істотною межею, на думку вченого, при цьому є те, що це людське співтовариство в ідеалі є необмеженим, тобто в ньому долаються всі реальні – часові, просторові, фізичні, інституційні і ін. – перешкоди комунікації.[7, С.222]

І як наслідок, комунікаційна модель відкриває можливість такої етичної інтерпретації процесів трансформації, яка відсутня в економічній та соціологічній моделях. В цій моделі йдеться не про меркантильні вигоди і упущення, а про норми моралі, толерантності, справедливості, поваги. А глобалізація в такому ракурсі, покращуючи умови комунікації і ліквідовуючи міжкультурні бар'єри служить реалізації духовного потенціалу особи і усуненню обумовленого випадковими дистрибутивними чинниками нерівності людей. Поважаючи право народів на власну культуру і долю, вона дозволяє встановити у відношенні між ними універсальні етичні масштаби, пронизані турботою про культуру і виживання людства як цілого.

В контексті дослідження комунікаційної моделі, її ролі в трансформаційних процесах, заслуговує на увагу дослідження американського футуролога Е. Тоффлера. Зокрема, він наголошує на негативній складовій трансформаційних процесів і саме з цього приводу зазначає, що високі хвилі кодової інформації, «звалюючись» на нервову систему людини, докорінно змінюють її ставлення до навколишнього світу, а, отже, і впливають на характер спілкування між людьми. У просторі сучасної комунікації ЗМІ, глобальні мережі і високотехнологічні засоби зв'язку примножують і прискорюють комунікаційні потоки. На сучасному етапі розвитку цивілізації, в умовах інтенсифікації процесів комп'ютеризації, формування віртуальної реальності все більший вплив здійснюють не реальні, а їх цілеспрямовано сконструйовані образи. Велика частина цих образів будується не на основі особистих спостережень людини, а на основі вже створених в глобальній мережі інформаційних повідомлень. Зокрема, Е. Тоффлер зазначає, що в комунікативному просторі створені таким шляхом нові образи руйнують уявну модель реальності, призводять до прискореного витіснення колишніх образів світу, породжують відчуття мінливості, недовговічності отримуваних знань.[8]

На інституційному рівні та у суспільній культурній інфраструктурі трансформаційні процеси найбільш помітні в активності всесвітніх електронних мас-медіа, до яких вже мають доступ значна частина людства, завдяки супутниковому телебаченню і Інтернету. В повсякденному світі збільшується частка спроектованих повідомлень, яку індивід одержує по різних каналах ЗМІ та глобальної мережі, цей факт беззаперечно впливає на формування особистого культурного простору, при цьому створюється особлива (індивідуальна) комунікаційна модель.

Бурхливий розвиток засобів масової інформації та мережі Інтернет трансформує соціальну реальність, змінює систему ціннісних орієнтацій, що утруднює реальні відносини між людьми. В цих умовах відбувається переосмислення ролі і функцій культури, а її інноваційна функція суттєво зростає і набуває особливого значення, оскільки суспільство все більш потребує стійких, наповнених культурним змістом норм відносин між людьми, регламентація яких забезпечується не примусовими заходами, а внутрішніми мотивами.

При розгляді моделей соціокультурних трансформацій необхідно враховувати парадокс глобалізації, якій полягає в тому, що людина, замість реалізації своєї внутрішніх творчих потенцій, виявляється засліпленою могутністю науки і техніки та можливістю споживання все більшої кількості речей. Її варварське ставлення до природи руйнує не лише навколишнє середовище, а й призводить до антропологічної кризи. Відсутність дієвих механізмів врегулювання релігійних і міжнаціональних, міжетнічних конфліктів спричиняє зростання політичної нестабільності в сучасному світі.

В такому контексті, саме культура є тим консолідуючим чинником завдяки якому досягається консенсус і толерантність, які виступають сьогодні необхідною умовою пошуку некатастрофічних шляхів розвитку людства. Культура, суспільство і особистість, умовою існування і відтворення яких є комунікативна взаємодія, не можуть існувати в повній відповідності з вимогами свого часу без набуття досвіду комунікативної поведінки, яка формується під впливом культурних факторів і ціннісних установок, породжених глобалізаційними процесами.

Розглянуті моделі, які впливають на соціокультурні трансформаційні процеси в її глобальному контексті привносять певні зміни, як в світовий культурний простір, так і в культурний простір як окремої країни, спільноти, людини. При цьому, варто зазначити, що глобалізація як постійне джерело трансформацій, не усуває, і не може усунути, тобто уніфікувати певної соціокультурної парадигми.

Глобалізаційні процеси невинні і нестримні. І тому культура залишається чи не єдиною яка здатна протистояти негативним наслідкам глобалізації.

Джерела та література:

1. Ионесов В. И. Модели трансформации культуры : типология переходного процесса : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра культурологии : спец. 24.00.01 «Теория, история культуры» / И. В. Иванович. – Самара, 2011. – 39 с.
2. Карл Поланьи "Великая трансформация : политические и экономические истоки нашего времени. [Електронний реєстр] / К. Поланьи, - Санкт-Петербург, "Алетейя", 2002. – 314 с. Режим доступу : <http://rutracker.org/forum>.
3. Заславская Т. И. Социетальная трансформация российского общества : Деятельностно-структурная концепция. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Дело, 2003. – 568 с.

4. Пахоменко С. А. Трансформация политического поведения российской молодежи в условиях кризиса социокультурной идентичности : автореф. дис. на зодотуття наук. ступеня канд. филос. наук: спец. 09.00.11 «Социальная философия» / С. А. Пахомов; Ростов на Дону, 2007. – 26 с.
5. М. А. Безносков. Сучасні трансформаційні процеси (порівняльний соціологічний аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / М. А. Безносков. – Харків, 1999. – 17 с.
6. Сэмюэль Хантингтон. Столкновение цивилизаций. / Пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2003. – 603 с.
7. Apel K.-O., The Ecological Crisis as a Problem of Discourse Ethics. // Oefsti A. (ed.) Ecology and Ethics. A Report from the Melbu Conference, 18-23 July 1990. Vitenskap, 1990. – 222 с.
8. Э.Тоффлер. Шок будущего. [Электронный ресурс] / Пер. с англ. Э. Тоффлер. “Издательство АСТ”, М. : 2002. – 557 с. Режим доступа: <http://www.chronos.msu.ru>

Чернець М.О.

УДК 008

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БРЕНДУ ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З КУЛЬТУРОЮ

Анотація. У статті на фактологічному науковому матеріалі розглянуто сутність понять бренд та брендинг, проаналізовано теоретичну рефлексію їхнього походження та становлення. Здійснена спроба виявити роль, місце та процеси впливу культури на формування національного бренду України.

Ключові слова. культура, бренд, брендинг, національний бренд.

Аннотация. В статье на фактологическом научном материале рассмотрено суть понятий бренд и брендинг, проанализировано теоретическую рефлексию их происхождения и становления. Осуществлена попытка выявить роль, место и процессы влияния культуры на формирование национального бренда Украины.

Ключевые слова. культура, бренд, брендинг, национальный бренд.

Summary. The present article considers the essence of complex and interdisciplinary concepts of brand and branding on the basis of the factual scientific material and analyses the theoretical reflection of their origin, formation and classification. The author determines the core elements of a nation brand as an important concept, which provides the crucial competitive advantage for countries in an increasingly globalised world and states that all responsible governments, on behalf of their people, their institutions, and their companies, need to measure and monitor the world's perception of their nation and to develop a strategy for managing it. It is a key part of their job to try to earn a reputation that is fair; true; powerful; attractive; genuinely useful to their economic, political, and social aims; and honestly reflective of the spirit, the genius, and the will of the people. It is carried out an attempt to reveal the role, place and processes of the influence of culture on the Ukrainian nation brand forming. It is found out that brand and culture are interconnected, every territory has its own unique culture and a brand being a part of particular place culture, transmits it. In spite of incessant process of globalization culture remains unique for each community, geographical area that gives every country an opportunity to stand out.

Keywords. culture, brand, branding, nation brand.

Культура та бренд взаємопов'язані. Бренд будь-якої території є втіленням країни, міста чи регіону, яка пропонує себе споживачу. Так як кожна географічна зона володіє власною унікальною культурою, то і бренд будучи частиною культури певного місця, одночасно стає своєрідним її транслятором, за рахунок чого проявляється культурна складова його впливу на цільову аудиторію. Бренд будь-якої території є втіленням країни, міста чи регіону, яка презентує себе широкому загалу. У глобальній економіці неабиякою перевагою є міцний, позитивний, правильно позиціонований національний бренд країни.

Культура, будучи сукупністю матеріальних, ідеальних і духовних цінностей, завжди відображає певний стан суспільства, це певна характеристика, параметр спільноти. Культура у широкому застосуванні завжди являє собою людину, її свободу і творчість, адже культура – це невід'ємна частина й міра розвитку людини, а отже й суспільства. [17,180] Всупереч невпинному процесу глобалізації культура лишається унікальною для кожної окремої спільноти, географічної зони, а це надає кожній країні можливості вирізнитися на міжнародній арені.

Як констатує С. Анхольт глобалізація перетворює світ на велетенський супермаркет де країни змагаються одна з одою, уряди вдаються до брендингових технік щоб вирізнити свою країну на світовій арені. [4,59-60]

Не можемо не погодитися з твердженням О.В. Прасолової про те, що матеріалізовані у часі і просторі символічні ресурси території, здатні максимально ефективно візуалізувати регіон в масовій свідомості, а визначні пам'ятки, події та персони, що маркують регіон, створюють основні вектори ментального освоєння регіону. [15] Невичерпними символічними ресурсами і є культура, національна самобутність, яка за допомогою продуманого національного брендингу здатна стати найголовнішим фактором економічного розвитку.

Території конкурують за привабливий образ, країни змагаються за увагу, прихильність та довіру власних мешканців, туристів, інвесторів, засобів масової інформації, урядів інших держав та інше. І вагомим ресурсом країни у цій боротьбі стає саме культура, а основним інструментом впливу бренд території, а саме національний бренд.